

Alkoholi ja terveydenhuolto

Jari Korhonen

lääkinlääkärin

Itä-Suomen lääninhallitus

Karjalan lääketiedepäivät, Petroskoi 23.10.2008

Tehokas alkoholihaittojen ehkäisy

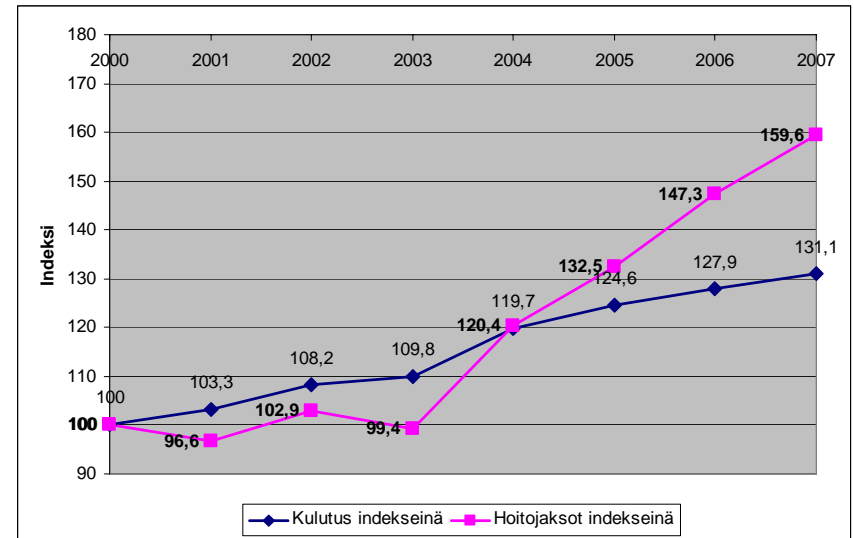
- Valtakunnan taso, alueellinen taso – Poliittinen päätöksenteko, lääninhallitusten myöntämät myynti- ja anniskeluluvat: Alkoholin saatavuus, alkoholin hinnan ja verotuksen säätely, vaikuttavuus +++.
- Paikallinen taso: Mini-interventio laaja-alaisessa käytössä, vaikuttavuus ++
- Alkoholilupahallinnossa kunnan mielipide yleensä elinkeinolähtöinen kansanterveyden kustannuksella. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi toteutuu riittämättömästi
- Lapset ja nuoret: perhe, elämykset, kasvuympäristö
- Syrjäytymiskehitykseen puuttuminen voimallisesti

Alkoholiehtoiset diagnoosit

- F10.0 - F10.9 Alkoholin käytön aiheuttamat aivo-oireyhtymät ja käyttäytymisen häiriöt.
- G31.2 Alkoholin aiheuttama hermoston rappeutuminen.
- G62.1 Alkoholin käyttöön liittyvä monihermosairaus.
- G72.1 Alkoholin käyttöön liittyvä lihassairaus.
- I42.6 Alkoholisydänlihassairaus.
- K29.2 Alkoholin aiheuttama mahatulehdus.
- K70 Alkoholin aiheuttama maksasairaus.
- K86.0 Alkoholin aiheuttama haimasairaus.
- O35.4 Alkoholista väärinkäyttävän äidin hoito raskauden aikana sikiövaurion vuoksi.
- P04.3 Äidin alkoholinkäytön vaikutus sikiöön ja vastasyntyneeseen.
- Q86.0 Fetaali-alkoholioireyhtymä.
- R78.0 Etanolin esiintyminen veressä.
- T51 Alkoholimyrkytys.
- X65 Tahallisesti itselle aiheutettu myrkytys tai muu altistuminen alkoholille.
- Y15 Myrkytys tai muu altistus alkoholille, tahallisuus epäselvä.
- Y57.3 Alkoholista vieroittamiseen käytettävien aineiden haittavaikutukset.
- Y90 Verenalkoholin määrittämisen perusteella todettu alkoholin osuus lisätekijänä.
- Y91 Humalatilanteen perusteella todettu alkoholin osuus lisätekijänä.
- Z04.0 Verenalkoholin mittaus.
- Z50.2 Alkoholin väärinkäyttäjän kuntoutus.

Pohjois-Karjala 2000-2007

- Alkoholin tilastoitu kulutus on kasvanut 31%
- Alkoholikuolleisuus on lisääntynyt yli 50%.
- Alkoholimyrkytyskuolemat ovat kasvaneet yli 70 %.
- Erikoissairaanhoidon käyttö alkoholiehtoisella diagnoosilla on kasvanut yli 60 %.

Alkoholi ja erikoissairaanhoido Pohjois-Karjala vv. 2000-2007

- Alkoholisairauksien hoitajaksojen kasvunopeus on huomattavasti nopeampaa kuin kulutuksen kasvu
- Somaattinen erikoissairaanhoido: Maksakirroosin hoitajaksot ovat kaksinkertaistuneet. Kielii altistuneitten määrän kasvusta.
- Psykiatrinen erikoissairaanhoido: Kaksoisdiagnoosipotilaiden hoito hoitopäivissä mitaten on 2,5 kertaistunut. Kielii elämänhallinnan puutteesta
- Fakta: noin 1.5% kaikesta hoidosta tilastoituu alkoholiehtoisella diagnoosilla
- Oletus: Noin 8-10%:ssa kaikesta hoidosta alkoholilla on merkittävä osuus.

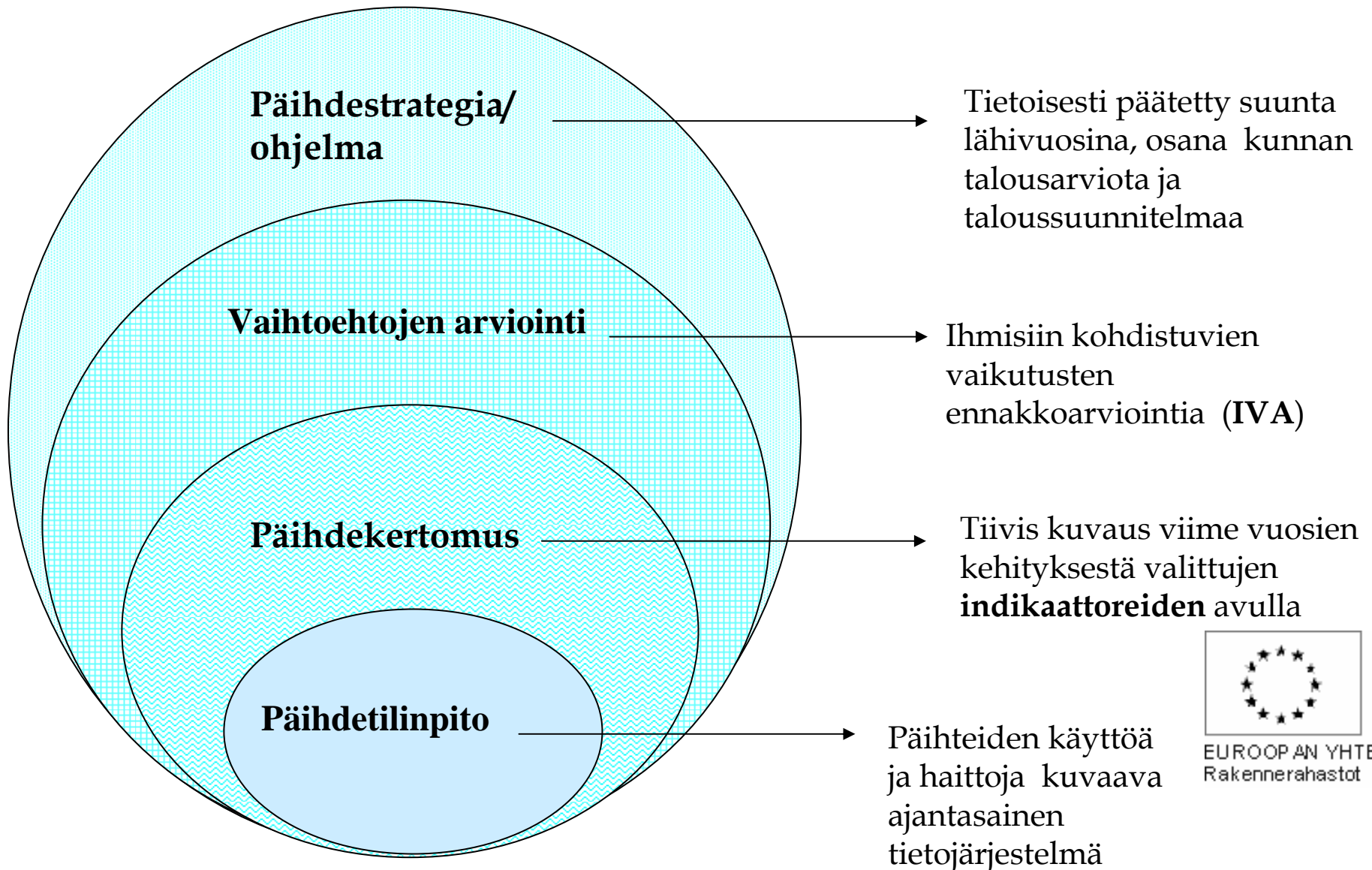
Alkoholi ja perusterveydenhuolto

- Suurkuluttajien määrän kasvu Suomessa 10 v:ssa 400.000:sta 600.000:een.
- Suurkulutuksen toteaminen perusterveydenhuollossa (Audit-kysely).
- Suurkulutus, ei alkoholiriippuvuutta: Mini-interventio (varhaisen puuttumisen menetelmä).. Kustannus-hyötyanalyysi: jopa 5x tuotto – parhaimmillaan siis 1 ruplan sijoitus tuottaa 5 ruplan terveyshyödyn
- 99% perusterveydenhuollon asiakkaista pitää päihdeasioiden puheeksi ottamista hyväksyttävänä
- Työotteen juurruttaminen tärkeää. Miksi systemaattinen työote suhteessa alkoholiin puuttuu? Monet terveydenhuollon ammattihenkilöt kokevat, ettei oma osaaminen ole riittävää. Koulutustarvetta siis on. Suhatuminen alkoholiin on lisäksi usein liian välinpitämätöntä.
- Keskeisten kansansairauksien taustalla on usein alkoholi (esim, verenpaineauti, diabetes), samoin alkoholi on keskeinen syy tapaturmiin. Näissä tilanteissa puheeksi ottaminen/hoitoon ohjaaminen tärkeää.

Alkoholi kansanterveydellisenä ongelmana - erityispiirteet

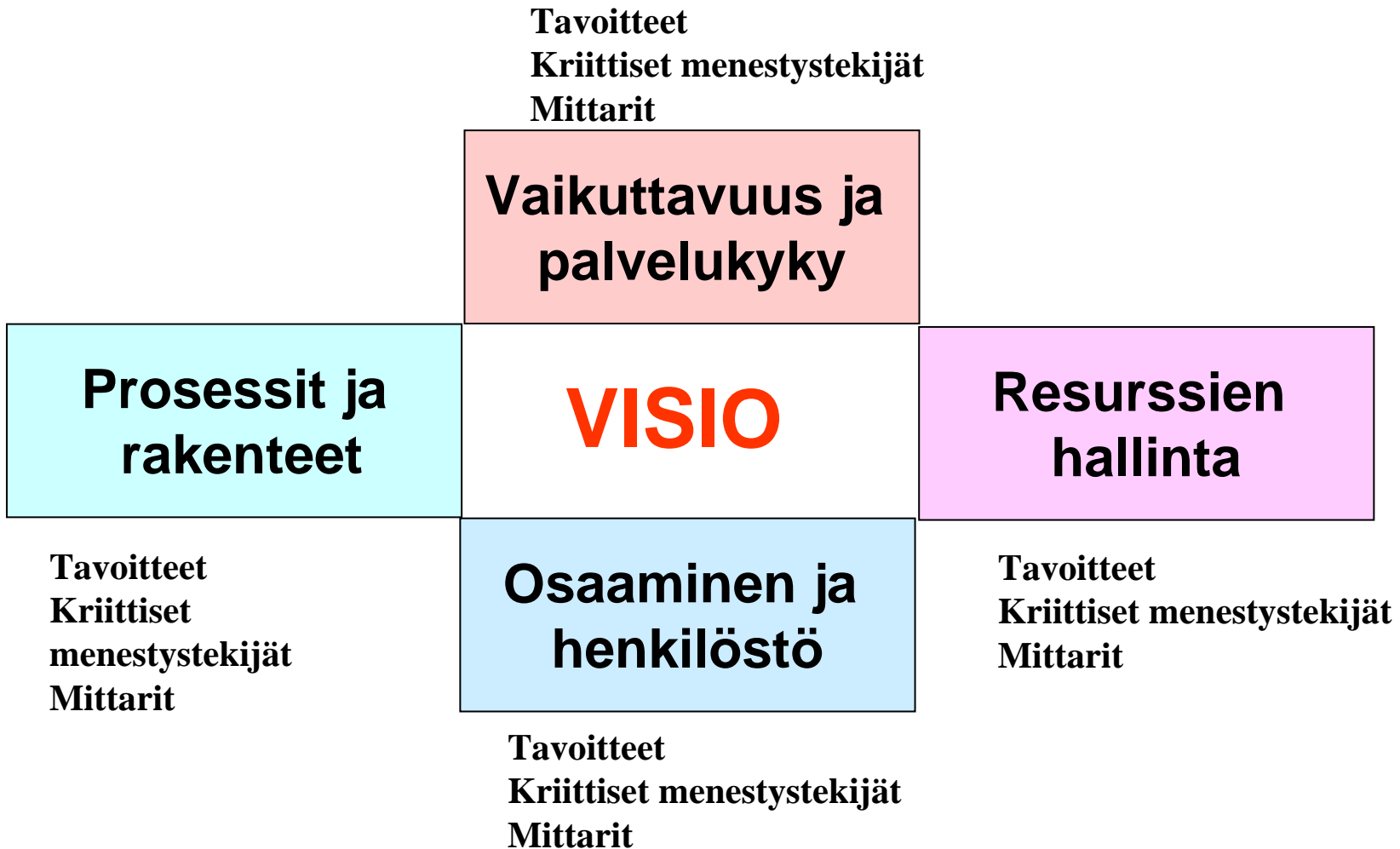
- ”Ei kenenkään maalla”
- Vähättelyn kulttuuri valitettavan yleistä
- Kunnissa monesti vastakkain elinkeinon edistäminen (myynti ja anniskelu elinkeinona) ja terveysvaikutukset
- Vaikutukset näkyvät monella osa-alueella, yhteistyön puute tai laiminlyönti yhdellä osa-alueella saattaa siirtää kustannukset toiselle osa-alueelle

Päihdejohtamisen työvälineet kunnissa

EUROOPAN YHTEISÖ
Rakennerrahastot

Päihdestrategian kunta- ja seutukortin valinta

Yhteenveto

- Tehokkaat ehkäisyn keinot käyttöön
- Suurkulutuksen tunnistaminen ja mini-intervention käyttöönotto kattavasti.
- Erityispalvelut seudullisesti järjestettyinä kokonaisuuksina.
- Sosiaalitoimi- Perusterveydenhuolto - Erikoissairaanhoido – ketjussa ei saa olla heikkoa lenkkiä